

ELS EBRENCs DEPORTATS 202 ebrencs van ser deportats a camps d'extermini nazi, 141 dels quals van morir o desaparèixer i 61 van sobreviure

"La sensació que teníem era que tothom ens havia abandonat al nostre destí"

El 5 de maig es van complir 70 anys de l'alliberament de Mauthausen, un dels camps d'extermini on va estar gran part dels 1.972 deportats republicans catalans; entre ells, 202 ebrencs, 141 dels quals van morir i 61 van ser alliberats. L'historiador canareu Joan B. Beltran treballa per posar cara a cadascun d'ells i recordar la seua història personal per traure'ls de l'ostracisme que fins ara els ha mantingut en l'oblit.

TERRES DE L'EBRE Vanesa Adell

"Això no pot durar tota la vida. Un dia acabarà sense més ni més". Són paraules de l'ampostí Jacinto Forcadell en una de les cartes que va enviar a la seua família des de Mauthausen. Són testimonis escrits de l'horror i la barbàrie que van viure prop de 9.000 espanyols republicans que van ser deportats —la majoria com a apàtrides— a aquests camps d'extermini nazi, testimonis propers d'un dels episodis més foscos de la història universal. Records inextinguibles que perviuen en la memòria d'aquells que ho van haver de viure de prop, com el fill de Forcadell, Álvaro, que va patir-ho des de la distància i a través d'aquestes cartes que desa com un record d'allò que cal que siga recordat i contat.

Álvaro recorda que el seu pare es va allistar a l'exèrcit republicà com a voluntari de la Generalitat, va convertir-se en sergent i va conduir un camió durant la Guerra. També recorda clarament com, amb l'arribada de les tropes feixistes a Barcelona, tota la família (el seu pare, la seua mare i ell mateix) va fugir cap a França i va creuar la frontera per Puigcerdà fins arribar al camp d'Argelès. "Al meu pare li van dir que si s'allistava a l'exèrcit francès per lluitar contra les potències de l'Eix tindria els mateixos drets que ells i així ho va fer", relata, "el van enviar al pas de Calais". "Amb l'avançada dels alemanys, el van agafar com a presoner de guerra", afegeix. Va ser a Dunquerque. El van ingressar primer

al camp de presoners de Krems-Gneixendorf i després a Allensteiteig. El 19 de desembre del 1941 va ser deportat a Mauthausen, d'on va ser alliberat el 5 de maig del 1945 amb l'alliberament del camp. Després, com tots els espanyols que van ser alliberats, va ser considerat un apàtrida pels franquistes i va haver de viure a Perpinyà durant dos anys. El 1947 va tornar a Amposta, on va morir el 1961 a l'edat de 54 anys.

Jacinto Forcadell és un dels 61 ebrencs que van sobreviure a la barbàrie dels camps d'extermini nazi. També el canareu Joan B. Nos Fibla. Ell, amb 91 anys, encara guarda a la memòria tot el que ell i el seu pare, José Nos Juan, van haver de patir. Com Forcadell, van estar a camps de refugiats a França; concretament, a Canes i Burdeus. Allí s'estaven amb la seua mare i la seua germana. Amb només 16 anys, Nos Fibla va arribar a Mauthausen el 24 d'agost del 1940 amb el comboi conegut com el dels 927. Sa germana i sa mare, que també anaven en aquell comboi, van ser retornades a l'Estat espanyol. I el 24 de gener del 1941 van

"Recordo la filferrada electrificada que envoltava el camp i els cadàvers a sota"

JUAN B. NOS FIBLA
Deportat

José Nos Juan, d'Alcanar.

José Fabregat, d'Alcanar.

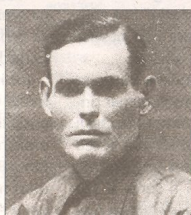
Jacinto Forcadell, d'Amposta.

José Gras Barrera, Alcanar.

Foto actual de Juan B. Nos Fibla, l'únic supervivent.

Joan B. Reverté Vives, Ulldecona.

Joan Bel Zaragoza, Santa Bàrbara.

Tomàs Callarisa Albalat, Ulldecona.

ser traslladats al camp de Gusen (un 'kommando' de Mauthausen). El seu pare va morir el 16 d'octubre d'aquell mateix any al camp mentre que ell va ser alliberat a petició del govern espanyol el 22 d'agost del 1941. "Em pensava que mai sortiria d'allí", explica Nos en una entrevista que recull el treball de recerca d'Ernest Cid, *Un planer als camps d'extermini nazi*, que va tindre la possibilitat d'entrevistar-lo. "Cràcies a Serrano Suñer (conçunyat de Franco), el govern espanyol va iniciar unes repatriacions; un tiet d'ell, Mariano Suñer, reclamava persones del nostre territori", detalla. "La sensació que teníem era que tothom ens havia abandonat al nostre destí", afegeix. En una emotiva i dura entrevista, Nos recorda les barbaritats que van haver de viure a Gusen. "Recordo la imatge de la filferrada electrificada que envoltava tot el camp,

així com molts cadàvers, molts, tirats sota la filferrada". "Dormíem moltes més persones juntes de les que podien cabre als barracons; a diverses persones ens tocava compartir una mateixa manta", relata, i afegeix: "a l'estiu feia molta calor i a l'hivern arribàvem a més de 30 graus sota zero, solia nevar". "Solíem portar pedres de la pedrera de Mauthausen; el treball era molt, molt dur, i pel que fa al menjar, al matí menjàvem una tassetta, crec que devia ser d'alguna cosa semblant a l'arròs; al migdia, un plat de remolatxa i a la nit, un quart de pa sec", acaba. Tota aquesta crueltat que va viure i va veure no l'oblidarà mai, però sí que ha perdonat. Des que va poder tornar a Catalunya viu a Alcanar, on va formar família i va tindre dos fills i una filla.

José Fabregat és un altre dels cana-

reus que va estar ingressat a Mauthausen. Després de passar per la frontera i per diferents camps de concentració, va entrar a formar part de la resistència francesa. L'any 1944 va ingressar a Buchenwald, d'on va ser alliberat l'11 d'abril del 1945 per les tropes nordamericanes. Va tornar a Alcanar, on va viure fins que va morir l'any 1990.

I Lluís Cid Mayos, regidor d'ERC a Amposta entre el 1934 i el 1936, va ser un dels 141 ebrencs que van perdre la vida als camps d'extermini nazi; concretament, a Gusen el 7 de juliol del 1941.

202 EBRENCs Els noms de Jacinto Forcadell, de José Nos Juan i el seu fill Joan. B. Nos Fibla, de José Fabregat o Lluís Cid són només cinc dels 202 que formen la llista d'ebrencs deportats als camps d'extermini nazi (completa a la pàgina 14). Van estar a